

Bathó Gábor¹

Hány dudás fér el egy csárdában? – avagy több miniszter foglalkoztatása egy minisztériumban

Ezzel az írással köszöntöm Máthé Gábor tanár urat 80. születésnapja alkalmából.

Leszögezhetjük, az, hogy egy minisztériumon belül több minisztert alkalmaznak, nem ördögtől való és nem is kirívó – bizonyos szempontból nézve. A mai svéd kormánystruktúra például kifejezetten arra épül, hogy egy minisztériumban több, különböző portfólióval rendelkező miniszter van elhelyezve.² A máshoz szokott magyar szemnek szokatlan lehet, hogy az Igazságügyi Minisztériumban nemcsak az igazságügyminisztert, hanem a belügyminisztert is megtalálhatjuk.

Könnyen megállapítható, hogy a magyar szem miért van máshoz szokva; ahhoz, hogy egy minisztériumban csak egy minisztert találunk. A független felelős magyar ministerium alakításáról szóló 1848. évi III. törvénycikk megfogalmazása szerint „[m]indegyik osztálynak, valamint az ahoz tartozó, s az illető osztályfőnökök vezérlete alatt állandó hivatalos személyzetnek élén külön minister áll”.³ A szemet gyönyörködtetően egyszerű törvényszövegből nyilvánvaló, hogy a törvénycikkben felsorolt minisztériumokat (osztályokat) és azok személyi állományát egy miniszter vezeti. Az első világháborút megelőző időszakban ez a tétel igaz volt, a nagy világegést követően ellenben már nem.

A kaposvári megjelenésű *Uj-Somogy* 1924. május 27-i száma ehhez a témához kapcsolódó rövid cikket tett közzé: „A pénzügyminisztériumot jelenleg négy miniszter vezeti. Korányi Frigyes báró a reprezentatív és felelős miniszter, aki a politikumot képviseli, Kállay Tibor a szanalási programot végrehajtó miniszter, Búd János adminisztratív miniszter és Vértessy Jenő miniszteri rangra emelt miniszteri tanácsos.”⁴

A valóságnak ez a szelete nem véletlenül keltette fel a sajtó érdeklődését, és korbácsolta fel az ellenzéki sajtó indulatait. Egyrészt az egy minisztériumban

¹ Tanársegéd, Nemzeti Közszerolálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszék. Kapcsolat: batho.gabor@uni-nke.hu.

² Lásd Government Office of Sweden: *The Government of Sweden*. Online: www.government.se/government-of-sweden.

³ 1848. évi III. tc. 15. §.

⁴ Hírek mindenfelől. *Uj-Somogy*, 6. (1924), 121. 1.

foglalkoztatott több miniszter nem illeszkedett a magyar közjogi hagyományba, és kifejezetten ellentétes volt az 1848. évi III. tc. fentebb idézett szakaszával. Másrészt a szanálási törvény végrehajtásának időszakában, a közigazgatás karcúsításakor joggal keltett indulatokat a miniszteri állások ily elburjánzása. Az indokok egyébként nyilvánosak voltak. Bud János tehetségéhez és munkájához – amelyről még az ellenzéki sajtóorgánumok is szinte kivétel nélkül elismerőleg szóltak – Bethlen miniszterelnök ragaszkodott. A hivatalos, MTI számára adott indoklás szerint a szanálási terv végrehajtásával kapcsolatban a pénzügyi kormányzatra súlyos terhek hárultak, Korányi pénzügyminisztert olyan munkatöbblet terhelte, hogy az elvégzendő feladat sikere érdekében őt átmenetileg mentesíteni kellett az ügykörébe tartozó, főleg adminisztratív feladatok alól. A pénzügyminiszter felelősségének érintése nélkül ezeket az adminisztratív feladatokat vette át Bud János.⁵

Az 1848. évi III. tc. értelmében valóban nem volt lehetőség arra, hogy egy minisztériumban több miniszter lehessen, így volt némi alapja annak, hogy a sajtó „alkotmányjogi anarchiaként” bélyegezte meg a Bethlen-kormány e sajátosságát. A *Népszava* egyenesen azt írta, hogy a Pénzügyminisztériumban tanácskormányzat volt. „Ennyi miniszter egy minisztériumban csak a bolsevizmus idején volt Magyarországon. De ezek is népbiztosok voltak.”⁶

Nem segített a helyzeten az sem, hogy a Bud Jánost miniszterré kinevező kormányzói irat szerint ő „a Pénzügyminisztériumnak a Minisztertanács által kijelölendő ügyköre (adminisztratív ügyek) ideiglenes ellátásával megbízott tárca nélküli miniszter”⁷ lett. Sajnos a levéltárból hiányoznak a minisztertanácsi jegyzőkönyvek, amelyekből ez a minisztertanácsi kijelölés megállapítható lenne. A kinevezésben írt „adminisztratív ügyek” megjelölésre tekintettel nevezte el a napi sajtó és a köznyelv ezt a pozíciót adminisztratív miniszternek.⁸

⁵ Bud János a pénzügyminisztérium adminisztratív részének vezetője. Két miniszter egy minisztériumban. *Szózat*, 6. (1924), 111. 3.

⁶ Tanácskormányzat a pénzügyminisztériumban. *Népszava*, 52. (1924), 113. 4.

⁷ Hivatalos rész. *Budapesti Közlöny*, (1924), 106. 1.

⁸ Nem tévesztendő össze ez az adminisztratív miniszter azzal, amiről például a századelőn a *Pesti Hírlap* is értekezett. E szerint a minisztereknek két típusa van: a tenni akaró, ám pozíciójában csak rövid ideig maradó ügynevezett reformerminiszter, és a meglévő rendhez s állapotokhoz idomuló, keveset változtató, és így pozíciójában hosszan megmaradó adminisztratív miniszter. Lásd: A miniszter természetrajza. *Pesti Hírlap*, 26. (1904), 258. 1–2. Ugyancsak nem tévesztendő össze ez az adminisztratív miniszter azzal a fajtával, amelyről a *Világ* értekezett Gaál Gaszton gondolatai nyomán. Szerinte kétfajta miniszter léte lenne az ideális. Egyrészt őrszemminiszterekre van szükség, akik a kormányon belül tárca nélküli miniszterként ügyelnek a politikai érdekek érvényesülésére, másrészt pedig adminisztratív miniszterekre, akik a valódi kormányzati munkát végzik el. Lásd: Őrszemek. *Világ*, 11. (1920), 287. 1–2.

A *Szózat* a *Két miniszter egy minisztériumban* című cikkében hosszasan kritizálta és gúnyolta a helyzetet. A lap beszámolt a fentebb már említett kormányzói kéziratról, amelyben a miniszterelnök előterjesztésére Bud Jánost a közéleti minisztérium vezetése alól felmentette, és egyben megbízta ideiglenesen a pénzügyminisztérium ama ügykörének vezetésével, amelyet részére a minisztertanács jelöl ki.⁹ „Nem kis csodálkozással és ámulattal fogadja ennek a különös intézkedésnek hírért az ország közvéleménye.”¹⁰ Alapvetően két jelentős kivetnivalót talált a cikk a helyzettel kapcsolatban. Egyrészt a közéleti miniszteri állásnak a szanálási törvény értelmében meg kellett szűnnie 1924. június 30-án. Ez kétségtelenül igaz, hiszen az 1924. évi IV. törvénycikk melléklete rögzíti: „A közéleti miniszter állása az 1924. évi június hó 30-ával megszűnik.”¹¹ Ennek a rendelkezésnek a konkrét jogalkotói indokát nem ismerjük, viszont a minisztérium felszámolásáról, feladatainak átrendezéséről már előre intézkedtek.¹² Az általános indokolás az e részben írtakhoz azt a reményt fűzi,

„hogy államháztartásunk az öt féléves szanálási időtartam alatt tényleg egyensúlyba jön és hogy gazdasági viszonyaink is tartósan javulni fognak. Ezek olyan célok, amelyek érdekében a nemzetnek saját jól felfogott érdekében a legsúlyosabb áldozatoktól sem szabad visszariadni, mert ha ez a szanálás nem történik meg, illetőleg ha az annak keresztülvitelére szükséges felhatalmazások a kormány részére meg nem adatnak, akkor fel kell hagyni azzal a reménnyel, hogy a háborús és forradalmi megpróbáltatások és idestova egy évtizedes szenvedések után végre rendezett, nyugodt viszonyok közé – normális eszközökkel – visszavezethessük az országot”.¹³

Kétségtelenül érdekes, hogy amikor – többek között – egy miniszteri állás megszűnésétől költségvetési egyensúlyt reméltek, akkor ezzel egyidejűleg létrehoztak egy új miniszteri állást. Nyilvánvalóan nem a miniszteri állások számának csökkentésétől várták a központi költségvetés helyzetének javulását, azonban várható volt, hogy az államműködés karcsúsítását középpontba helyező tervben ez legalábbis rosszul fest. Várható volt, hogy a sajtó ezt a témát felkapja.

A másik jelentős kivetnivaló, amelyet az említett cikk vetett fel, a következő: az előbbieken említett, újonnan létrehozott állást betöltő miniszter feladata.

⁹ Hivatalos rész. *Budapesti Közlöny*, (1924), 106. 1.

¹⁰ Bud János a pénzügyminisztérium adminisztratív részének vezetője. *Két miniszter egy minisztériumban. Szózat*, 6. (1924), 111. 3.

¹¹ Az államháztartás egyensúlyának helyreállításáról szóló 1924. évi IV. törvénycikk a) melléklet a 2. §-hoz 2. pont.

¹² Erre lásd: A m. kir. minisztérium 1924. évi 4.844. M. E. számú rendelete a m. kir. közéleti minisztérium hatáskörének megszüntetéséről, valamint a m. kir. minisztérium 1924. évi 4.658. M. E. számú rendelete az Országos Közéleti Tanács megszüntetéséről.

¹³ Az 1924. évi IV. törvénycikk indokolása.

Ahogy a cikk fogalmaz, ennek a miniszternek az ügyköre olyan, „mely rendszerezítve nincs, melyet nem ismer semmiféle törvény, amely hiányzik minden alkotmányos berendezkedésből”, illetve a szerző szerint „[a]mit a Bethlen-kormány művel, diktatúra és alkotmányjogi anarchia”.¹⁴ Nem illeszthető a magyar hagyományba az, hogy egy minisztériumban több miniszter legyen, illetve nem elfogadható az a szabályozás sem, amely szerint egy miniszter hatáskörét a kormány döntése határozza meg. A tervezett és bevezetett konstrukció szerint a minisztérium kettéosztását és a hatáskörök kijelölését anélkül, hogy erre bármilyen elképzelhető törvényes jogcíme volna, a minisztertanács végezte el. A cikk élesen utalt arra, hogy a Bethlen-kormány Bud János kormányzói kinevezésével kezébe kapta azt a lehetőséget, hogy egy miniszteri állás ügykörét saját döntése szerint állapítsa meg, ezzel a kormány

„már félre teszi a látszatát is minden tartózkodásnak, saját kényekedvének vet alá mindent. Hogy hová fog ez vezetni, azt nem nehéz elképzelni. Minden, amit állami életünkben szilárdnak és biztosnak tekintettünk, meglazul. A bizonytalanság érzése lesz úrrá egész állami életünkön, aminek következményei kiszámíthatatlanok. Azok, akik a Bethlen-kormányt szavazatukkal kezükbe adták a korlátlan hatalmat, immáron láthatják, hogy milyen veszélyeket idéztek fel és milyen végtelen felelősséget vettek magukra”.¹⁵

Nem oszthatom teljesen a cikk közjogi érveit, két okból sem. Egyrészt az 1848. évi III. törvénycikk ezt a jogot eleve a kormánynak, minisztertanácsnak, minisztériumnak adja. A 16. § úgy szól: „A kebelébeni ügykezelés módját a ministerium maga határozandja meg.”¹⁶ Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a kormány saját belátása szerint alkothatja meg vagy alakíthatja át saját szervezetét, azt azonban igen, hogy az egyes minisztériumok ügyköreit viszonylagos szabadság mellett határozhatja meg, értve ezalatt a módosítás, átrendezés lehetőségét is. A gyakorlat úgy alakult, hogy a közigazgatás törvénynek való alávetettségének elvét itt is alkalmazták, bár kis könnyítéssel. A minisztériumi ügykörök átrendezése esetén a törvény, amely ezt általában megerősítette, a következő időszakra vonatkozó költségvetési törvény volt.

Másrészt nemcsak általában, az 1848. évi III. törvénycikk alapján sem volt ez különleges, hanem konkrétan a magyar felelős miniszterek számának ideiglenes felemléséről szóló 1917. évi XI. törvénycikk alapján sem. Eszerint a kormány – törvényi felhatalmazással – lehetőséget kapott arra, hogy négy lényegében üres

¹⁴ Bud János a pénzügyminisztérium adminisztratív részének vezetője. Két miniszter egy minisztériumban. *Szózat*, 6. évf. 111. sz. (1924. május 24.) 3.

¹⁵ Bud János a pénzügyminisztérium adminisztratív részének vezetője. Két miniszter egy minisztériumban. *Szózat*, 6. évf. 111. sz. (1924. május 24.) 3.

¹⁶ 1848. évi III. törvénycikk 16. §.

tárca nélküli miniszteri állást saját belátása szerint töltsön meg tartalommal, feladatokkal, ügykörrel. Az ügykörökkel kapcsolatban a törvénycikk tartalmazott megszorításokat: „A minisztérium a jelen törvény értelmében tárca nélkül kinevezett miniszterekre a háborúval és a békére való átmenettel kapcsolatos feladatokat, továbbá az állami igazgatás rendes keretein kívül eső egyéb teendőket bízhat.”¹⁷ E mondat tartalmának elemzésére itt most nem térek ki, azonban annyi elmondható, hogy a Horthy-korszakban igen szabadon értelmezték a törvénycikk e mondatát, lehetővé téve azt, hogy szinte bármilyen ügykörre tárca nélküli miniszter lehessen kinevezhető. Jól mutatják a kreatív értelmezést azok példák, ahol a második világháború alatt is – kimondva vagy kimondatlanul – erre a rendelkezésre alapozva nevezett ki a kormányzó tárca nélküli minisztereket.¹⁸

Az 1917. évi XI. törvénycikk nemcsak hogy hatályban maradt a két világháború közötti korszakban, hanem az annak alapját képező, az alkotmányosság helyreállításáról és az állami főhatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről szóló 1920. évi I. törvénycikk még meg is erősítette hatályában, amennyiben kimondta:

„A magyar felelős minisztérium a külügyminiszterrel, a népjóléti és munkaügyi miniszterrel, továbbá az 1917:XI. törvénycikk értelmében tárca nélkül kinevezhető miniszterek létszámában a kisczárkák miniszterével, a közlekedésügyi miniszterrel és a nemzeti kisebbségek miniszterével egészítetik ki. E miniszterek ügykörét a törvényhozás rendelkezéséig részletesen a minisztérium állapítja meg. A király személye körüli miniszter állása megszűnik.”¹⁹

Amikor tehát 1924-ben a Bethlen-kormány eljutott Bud János adminisztratív miniszteri állásához, a vele szemben a közjogi hagyományok megsértésével, az alkotmányos anarchia létrehozásával kapcsolatban megfogalmazott vádak alaptalanok voltak. A korábbiakban létrehozott jogszabályi környezet lehetőséget adott ennek az ügykörnek, ennek a miniszteri állásnak a létrehozásához.

Más kérdés a fentebb említett cikkben írt alkotmányos anarchia abban a tekintetben, hogy egy minisztériumban több miniszter van elhelyezve. Ahogy ezt korábban írtuk, az 1848. évi III. törvénycikk szövege nem engedi meg

¹⁷ 1917. évi XI. törvénycikk 1. §.

¹⁸ „Kedves Jurcsek! A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére önt magyar királyi földmívelésügyi miniszterré kinevezem és egyben a magyar királyi közellátásügyi miniszteri teendők ellátásával megbízom. Kelt Budapesten, 1944. évi március hó 22. napján. Horthy s. k. Sztójay Döme s. k.” *Budapesti Közlöny*, (1944), 67. 2.

„Kedves Györfy-Bengyel vezérezredes! A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Önt az 1917. évi XI. törvénycikk alapján magyar királyi közellátásügyi tárcanélküli miniszterré kinevezem. Kelt Budapesten, 1941. évi szeptember hó 15. napján. Horthy s. k. Bárdossy László s. k.” *Közigazdasági Értesítő*, 36. (1941), 38. 1.

¹⁹ 1920. évi I. törvénycikk 6. §.

ezt a lehetőséget. Igaz, ez a törvénycikk nem is volt felkészülve a tárca nélküli miniszterre, sőt a tárca nélküli miniszterek burjánzására.

Felmerülhet a kérdés, honnan lehet egyáltalán megállapítani, hogy több miniszter egy minisztériumban van elhelyezve. Vagy másként fogalmazva: mit jelent az, hogy több miniszter van egy minisztériumban elhelyezve? A kérdés jogi és nem fizikai-földrajzi megközelítést igényel; nem arról van szó tehát, hogy egy épületben több miniszter számára tartanak fenn irodákat, sőt arról sem, hogy akár egy minisztériumhoz tartozó több különböző épületben van több miniszter irodája. Még arról sincs szó, hogy több miniszternek lenne lakása egy minisztériumi épületben (ne felejtjük, a korban gyakori, hogy a miniszter a minisztériumában lakik). A kérdés a költségvetés szempontjából válaszolható meg, a költségvetési törvény tartalmazza a választ. Ha a költségvetés egy minisztériumi fejezetében több miniszter (miniszteri állás) rendelkezik külön sorral, akkor elmondhatjuk, hogy az adott minisztériumban több minisztert foglalkoztatnak egyszerre, vagy az adott minisztériumban egyszerre több miniszter van elhelyezve.

Ilyet láthatunk például az 1922/23. évi állami költségvetésben, amikor a Miniszterelnökségben helyezték el a közélélmzési ügyek irányításával megbízott minisztert, illetve költségeit.²⁰ Ugyanez jelent meg az 1923/24. évi állami költségvetésben is,²¹ és az 1924/25. évben is, igaz, ott már csak „üres” tételként, fedezet nélkül.²² Mindazonáltal, ha nemcsak a költségvetés fősorait nézzük, akkor a részletezésben másra is találhatunk. Például az 1924/25. évi költségvetés pénzügyminisztériumi fejezetének részletezése egyértelműen utal arra, hogy ebben a számadási évben a minisztériumban két miniszteri állású személyt is foglalkoztattak. A rendes kiadások 1. (Személyi járandóságok) rovatának 1. (Minisztérium) alrovatában a II. fizetési fokozatban, miniszteri állásban foglalkoztatottak létszáma 2.²³ Ugyanez az 1925/26. évi költségvetés részletezésében ugyanott már nem látszik.²⁴ Tehát az előbbi sor volt a fedezete Bud János adminisztratív miniszteri tevékenységének. Így elmondhatjuk, hogy ebben az időben valóban legalább két minisztert foglalkoztattak egy minisztériumban.

Már 1924 szeptemberében felröppent a hír, hogy Bethlen miniszterelnök rendezni akarta a helyzetet, miszerint egy minisztériumban, ráadásul épp

²⁰ *A magyar állam költségvetése az 1922/23. számadási évre.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1923. 4.

²¹ *A magyar állam költségvetése az 1923/24. számadási évre.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1924. 10.

²² *A magyar állam költségvetése az 1924/25. számadási évre.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1924. 8.

²³ *Állami költségvetés az 1924/25. évre. Részletezés. III. füzet.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1924. 7.

²⁴ *Állami költségvetés az 1925/26. évre. Részletezés. III. füzet.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1925. 7.

a szanálási törvény végrehajtásáért felelős Pénzügyminisztériumban, a szanálási törvény elveivel éppen ellentétesen több minisztert foglalkoztattak.

„A szanálási törvény (végrehajtásának első stádiumában tudvalevően annyira feltor-nyosultak a pénzügyminiszteri teendők, hogy báró *Korányi* Frigyes mellé a pénzügy-minisztérium *adminisztratív* ügyeinek intézésére kinevezték *Bud* János minisztert. Jó ideig tartotta magát az a verzió, hogy báró *Korányi* Frigyes hamarosan végkép távozik a pénzügyminisztérium éléről és visszamegy *Párizsba* követnek, míg a pénzügyminisz-terium vezetését *teljesen Bud János veszi át*. Ez a kombináció a mai nappal megdőlt, de megszűnik az a mai állapot is, hogy a pénzügyminisztérium élén két miniszter álljon. Úgy értesülünk, hogy gróf *Bethlen* István miniszterelnök feltétlen kívánságára *Korányi marad meg egyedül a pénzügyminisztérium élén, Bud Jánost pedig felmentik a minisztérium adminisztratív ügyeinek vezetésé alól. Bud Jánosnak – értesülésünk szerint – más előkelő pozíciót szánnak.*”²⁵

Nem egészen így történt. Bud Jánost ekkor nem mentették fel adminisztratív minisztersége alól, és *Korányi* Frigyes sem lett ekkor követ. A helyzet 1924. november 15-ig állt fenn, amikor a kormányzó *Korányi* Frigyeszt felmentette, és – a vártaknak megfelelően – helyette Bud Jánost nevezte ki pénzügyminisz-terré.²⁶ *Korányi* pedig visszatért a párizsi követség élére, ahol egyébként második pénzügyminisztersége idejét megelőzően is dolgozott.

Az előbbiek felvázolása után nem hagyhatjuk említés nélkül azokat a körülményeket, amelyek oda vezethettek, hogy Bud János kormánysszervezet-alakító tényezővé vált. Nemcsak hogy ő volt az első és egyetlen adminisztratív miniszter a magyar közjogtörténetben, hanem ő volt az első gazdasági csúcsminiszter is.²⁷ Bud János mintha megkerülhetetlen lenne a magyar pénzügyi kormányzatban, a neve – legalábbis a *Bethlen*-kormány évtizede alatt – rendre felmerült a kormány átszervezésénél újabb és újabb, jelentősnél jelentősebb pozíciókban. Erre a jelentő-ségre utal az, hogy adminisztratív minisztersége alatt a minisztertanácsi üléseken

²⁵ Csak *Korányi* marad meg pénzügyminiszternek. Bud János más pozícióba kerül. *Pesti Napló*, 75. (1924), 197. 1. A kiemelések és az esetleges nyomdai hibák (például a megkezdett, de be nem zárt zárójel) az eredeti megjelenés szerinti.

²⁶ Hivatalos rész. *Budapesti Közlöny*, 250. sz. (1924. november 16.) 1.

²⁷ „Kedves Bud dr.! A miniszterelnöki teendők ideiglenes ellátásával megbízott magyar királyi népjóléti és munkaügyi miniszter előterjesztésére Önt magyar királyi pénzügyminiszteri állásától ezennel saját kérelmére felmentem és egyben az ország gazdasági politikájának egységes irányítására tárcanélküli magyar királyi köz-gazdasági miniszterré kinevezem. Örömmel ragadom meg ezen alkalmat, hogy Önnek hosszú pénzügyi miniszteri működése alatt az ország pénzügyi helyzetének helyreállítása körül fáradhatatlan buzgalommal és önfeláldozással szerzett rendkívüli és elévülhetetlen érdemeiért, újólág teljes elismerésemnek adjak kifejezést. Kelt Gödöllőn, 1928. szept. 5-én. Horthy s. k. Vass József dr. s. k.” Bud János közgazdasági, Wekerle Sándor pénzügyminiszter, Gömbös Gyula honvédelmi államtitkár – Szabóky Alajos kitüntetése. *Buda-pesti Hírlap*, 47. (1928), 204. 2.

a felszólalási sorrendben megelőzte a pénzügyminisztert.²⁸ Az Imrédy-kormány bukásakor Friedrich István leplezetlen szarkazmussal, de nem minden alap nélkül emlegette Bud Jánost így: „És Bud János, uraim, minden kormányok ozslopa, Bud János!”²⁹

A legtöbb hitelt érdemlő információt a hatvanadik születésnapján, 1940-ben a *Közgazdasági Szemle* hasábjain megjelent köszöntéséből³⁰ tudhatjuk meg. A Bethlen-kormány több, jelentős szempontból halálával tartozhatott a jelentős statisztikusnak és közgazdásznak, például a pengő bevezetésével, a Magyar Nemzeti Bank létrehozásával vagy a költségvetési egyensúly megteremtésével kapcsolatos tevékenységéért, vagy éppen kölcsönszerzésért a kibontakozó nagy gazdasági világválságban,³¹ nem véletlen tehát, hogy – bár különböző gazdasághoz kötődő reszorttal – 1922 és 1931 között kisebb megszakításokkal végig miniszter volt. Persze megkérdőjelezhetetlen szakértelme pályája elején még nem bontakozott ki olyannyira, hogy azt a kormánypárti és az ellenzéki sajtó is elismerte volna.³² (Minisztersége alatt és után a sajtóközlemények túlnyomórészt elismerőleg szóltak róla. Kivételt lehet azért találni, de hosszasan kell keresni a források között.)³³

²⁸ MNL OL W 12 Miniszterelnökségi levéltár – Minisztertanácsi jegyzőkönyvek (1867–1944). 1924. július 18-i minisztertanácsi ülés.

²⁹ Hogyan zajlott le a képviselőház kormánybuktató ülése. *Magyar Nemzet*, 1. (1938), 78. 5.

³⁰ Mutschenbacher Emil: Köszöntés Bud Jánosnak. *Közgazdasági Szemle*, 64. (1940), 6. 372–378.

³¹ Ferber Katalin: Lépcsőhátrányban. A magyar kormány kölcsönszerzési kísérlete 1930–31-ben. *Történelmi Szemle*, 30. (1987–1988), 2. 137–154.

³² A Népszava tökfeknek nevezte, és olyannak, akinél egy borjú is okosabb. Földmivelők. Rémképek és hülyeségek. *Népszava*, 31. (1903), 48. 4–5.

³³ Bud János minisztert gúnyoló vers részlete: „Szegény államnak / Adóalanya: / Nincs már vasa sem, / Nemhogy aranya. / Könnyes szeme, üres zsebe, / Főtápláléka az epe / S gondja tenger-nagy. / Reménye elfagy: / Édes kedves Bud miniszter. / De bölcs ember vagy!” Pengő: Friss pesti daloskönyv. *Friss Újság*, 31. (1927), 287. 6.

Irodalomjegyzék

- A független magyar felelős ministerium alakításáról szóló 1848. évi III. törvénycikk.
- A m. kir. minisztérium 1924. évi 4.658. M. E. számú rendelete az Országos Közélelmezési Tanács megszüntetéséről.
- A m. kir. minisztérium 1924. évi 4.844. M. E. számú rendelete a m. kir. közlelmezésügyi minisztérium hatáskörének megszüntetéséről.
- A magyar állam költségvetése az 1922/23. számadási évre.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1923.
- A magyar állam költségvetése az 1923/24. számadási évre.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1924.
- A magyar állam költségvetése az 1924/25. számadási évre.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1924.
- A magyar felelős miniszterek számának ideiglenes felemeléséről szóló 1917. évi XI. törvénycikk
- A miniszter természetrajza. *Pesti Hírlap*, 26. (1904), 258. 1.
- Állami költségvetés az 1924/25. évre. Részletezés. III. füzet.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1924.
- Állami költségvetés az 1925/26. évre. Részletezés. III. füzet.* Budapest, Magyar Királyi Állami Nyomda, 1925.
- Az államháztartás egyensúlyának helyreállításáról szóló 1924. évi IV. törvénycikk.
- Bud János a pénzügyminisztérium adminisztratív részének vezetője. Két miniszter egy minisztériumban. *Szózat*, 6. (1924), 111. 3.
- Bud János közgazdasági, Wekerle Sándor pénzügyminiszter, Gömbös Gyula honvédelmi államtitkár – Szabóky Alajos kitüntetése. *Budapesti Hírlap*, 47. (1928), 204. 2.
- Csak Korányi marad meg pénzügyminiszternek. Bud János más pozícióba kerül. *Pesti Napló*, 75. (1924), 197. 1.
- Ferber Katalin: Lépéshátrányban. A magyar kormány kölcsönszerzési kísérlete 1930–31-ben. *Történelmi Szemle*, 30. (1987–1988), 2. 137–154.
- Földmivelők. Rémképek és hülyeségek. *Népszava*, 31. (1903), 48. 4–5.
- Government Office of Sweden: *The Government of Sweden*. Online: <https://bit.ly/3ARXEtM>
- Hírek mindenfelől. *Uj-Somogy*, 6. (1924), 121. 1.
- Hivatalos rész. *Budapesti Közlöny*, (1924), 106. 1.
- Hivatalos rész. *Budapesti Közlöny*, (1944), 67. 2.
- Hivatalos rész. *Budapesti Közlöny*, 250. sz. (1924. november 16.) 1.
- Hivatalos rész. *Közgazdasági Értesítő*, 36. (1941), 38. 1.
- Hogyan zajlott le a képviselőház kormánybuktató ülése. *Magyar Nemzet*, 1. (1938), 78. 5.
- MNL OL W 12 Miniszterelnökségi levéltár – Minisztertanácsi jegyzőkönyvek (1867–1944). 1924. július 18-i minisztertanácsi ülés.
- Mutschenbacher Emil: Köszöntés Bud Jánosnak. *Közgazdasági Szemle*, 64. (1940), 6. 372–378.
- Örszemek. *Világ*, 11. (1920), 287. 1–2.
- Pengő: Friss pesti daloskönyv. *Friss Újság*, 31. (1927), 287. 6.
- Tanácskormányzat a pénzügyminisztériumban. *Népszava*, 52. (1924), 113. 4.